

Ježíš řekl Dvanácti: „I vy chcete odejít?“

21. neděle v liturgickém mezidobí cyklu B

Evangelium (Jan 6,60-69)

Mnoho z Ježíšových učedníků řeklo: „To je tvrdá řeč! Kdopak to má poslouchat?“ Ježíš věděl sám od sebe, že jeho učedníci na to reptají, a proto jim řekl: „Nad tím se pohoršujete? Co teprve, až uvidíte Syna člověka, jak vystupuje tam, kde byl dříve? Co dává život, je duch, tělo nic neznamena. Slova, která jsem vám mluvil, jsou duch a jsou život. Ale jsou mezi vámi někteří, kdo nevěří.“ Ježíš totiž věděl od začátku, kdo jsou ti, kdo nevěří, a kdo je ten, který ho zradí. A dodal: „Proto jsem vám říkal, že nikdo ke mně nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce.“ Proto mnoho z jeho učedníků odešlo a už s ním nechodili. Ježíš tedy řekl Dvanácti: „I vy chcete odejít?“ Šimon Petr mu odpověděl: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.“

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Co až uvidíte Syna člověka, jak vystupuje tam, kde byl dříve? Vystoupení odpovídá sestoupení, o kterém se hovoří několikrát v předchozí řeči. Záměrně se tu mluví o „Synu člověka“, neboť tento titul připomíná nebeský původ Ježíše Krista. A opětovná zmínka o tomto původu je narážkou na mylné přesvědčení posluchačů, že Ježíš má jen pozemský původ ("známe přece jeho matku"). Ježíšova otázka nechce posluchače pohoršit ještě víc (tj. zatvrdit je), ale spíš jim napomoci k víře. Ovšem i tento výrok je možné přijmout jen ve víře, vždyť „vidět Syna člověka vystoupit“ je možné jen vírou. „Vidět“ je zde synonymem pro „věřit“. A „vystoupení“ zahrnuje celé dílo Ježíšova oslavení na kříži, návratu k Otci.

Co dává život, je duch, tělo nic neznamena. Slova, která jsem vám mluvil, jsou duch a jsou život. Tento kategorický výrok vedl k rozličným výkladům:

1. Vykladači jsou dnes zajedno, že „tělo“ se nevztahuje na eucharistii, jak tvrdil reformátor Zwingli.
2. Vztaženo na předchozí výrok o Synu člověka: jen vyvýšený Kristus (duch) může dát život, tělo (Kristus pozemský) nemůže dát životodárné dary eucharistie. Tento výklad je neudržitelný, protože v rozporu s janovskou teologií podceňuje Kristovo tělo. Navíc v tomto evangeliu Kristus „pozemský“ patří do Boží sféry, vždyť je shůry, a ne zezdola!
3. Vztaženo na „reptání židů“: Duch jsou samotná Ježíšova slova (jak potvrzuje následující výrok), tělo je pak „člověk pozemský“ (bez Ducha). Ježíš by tak nabádal k víře, k překonání „tělesného uvažování“.

Jen přijetím Ježíšových slov se přijme Duch a život, tělo (pouhý pozemský život) není ve skutečnosti „životem“.

Tato slova jsou „plná Ducha“, a proto zprostředkovávají život. Toto životodárné působení se však nemá chápat magicky, ale dynamicky: od věřícího se totiž očekává naplnění a uskutečnění Ježíšových slov.

Ale jsou mezi vámi někteří, kdo nevěří. Nevíra posluchačů je důvodem toho, proč Ježíš nemůže „přinést život“ svými slovy. Znovu se objevuje janovský motiv „předvedění“. Nevysvětluje se však, jak mohlo dojít k odpadnutí od Ježíše.

Proto jsem vám říkal, že nikdo ke mně nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce. Výrok vyjadřuje primát Boží milosti: jen Otec může uschopnit člověka, aby přišel k Synu. Zde se „nesvaluje“ vina za nedostatek víry Otci, „který nedal milost“ – spíš jsou posluchači vybízeni, aby se otevřeli Otci a jeho působení, vždyť jedině tak mohou přijít k Synu. Sv. Augustin komentuje: „Toho přitahuje a onoho nepřitahuje, proč přitahuje toho a ne onoho, o tom všem nevynášej soudy, pokud nechceš bloudit. Přijmi konečně a pochop toto: Dosud jsi nebyl přitahován? Pros, abys byl!“

Ježíš řekl Dvanácti: „I vy chcete odejít?“ Šimon Petr mu odpověděl: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.“ Ježíšova otázka by se přesněji měla přeložit: „Snad nechcete i vy odejít?“ V řečtině je totiž patrné, že se očekává záporná odpověď. Otázka je tedy citlivým povzbuzením k vytrvalosti. Spolu s Dvanácti i čtenáři stojí před otázkou, jak se postavit ke Kristu. Petrovi se pak přisuzuje slavnostní vyznání Krista na důkaz jasné tradice o Petrově postavení. První část vyznání připravuje druhou: Ježíš, a jen on, má slova věčného života. Proto jsou pro jedny (pro ty, kdo nevěří) Ježíšova slova „tvrdá“, pro druhé, kdo věří, jsou slovy věčného života, darující Ducha a život.

V krizi ob stojí ta víra, která má už pevné základy, které učedníci už mají, protože „uvěřili a poznali“. Tato dvě slovesa jsou spolu úzce spjatá: druhé sloveso zesiluje první, a tak vyjadřuje vnitřní jistotu víry. Ježíš jako Svatý Boží je ten, který je oddělen pro Boha a jako takový má s ním výsadní vztah. Ale tím pádem tento titul „Svatý“ koresponduje se zbývajícimi výroky „já jsem“ v této šesté kapitole, které rovněž vyjadřují Ježíšovo výjimečné postavení vůči Bohu. A tak je Petrovo vyznání nejadekvátnější odpovědí na Ježíšovo sebezjevení.

SHRNUTÍ

„Tvrdou řečí“ se zde nemyslí jen předchozí slova o požívání Ježíšova těla a krve, ale spíše celkový Ježíšův nárok: jako skutečný člověk chce být tím, kdo jako jediný může zjevovat Boha a být prostředníkem života. Jako cestu k překonání tohoto pohoršení Ježíš nabízí neulpění na povrchním pohledu („tělo nic neznamena“) a otevření se Duchu, který „dává život“ čili slovům, která „jsou Duch a jsou život“, protože jsou životodárná a proměňující.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

My jsme také vlastně Ježíšovi učedníci! A tak jako jeho současníci s Ježíšem chodili po Galilei a Judeji, my s Ním můžeme chodit po našich cestách – třeba do školy, na kroužky, na výlety, na nákup! Ježíš se k nám určitě vždycky rád přidá, když o to budeme stát...

Starší:

Při různých příležitostech si dáváme dárky. Ty pak někdy použijeme, nebo je jen tak někam založíme, protože zrovna nevíme, co s nimi. Něco jiného je, když nám někdo nabízí sám sebe... Takto se nám nabízí Ježíš. To už vyžaduje naše rozhodnutí: jdu do toho? Přijmu tento dar? Kéž bychom věděli, že Ježíš je ten největší a nejkrásnější dar, který kdy můžeme dostat...

Zkusme si

Mladší:

V příloze najdete list, na kterém jsou právě taková „slova věčného života“. Nejsou ale sestavená – zkuste z nich větu složit, nalepte je na papír, můžete je i nějak ozdobit. Nejdůležitější ale je, abyste je znali – dokážete se je naučit? Pokud větě nebudete rozumět, zeptejte se někoho staršího!

Starší:

Co Petr myslel výrokem: „SLOVA VĚČNÉHO ŽIVOTA“? Dokážete najít v Písmu ještě jiný podobný výrok než ten, který je v příloze?

